

ดอกไม้ในพายุ : กรณีศึกษาประสบการณ์ของผู้หญิง ที่ถูกกระทำความรุนแรงซ้ำซากในครอบครัว

บุษบงก์ วิเศษพลชัย*

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาถึงการผลิตซ้ำของความรุนแรงและรูปแบบการต่อต้านชัดเจนของผู้ถูกกระทำ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยมุ่งตอบคำถามที่สำคัญคือ การผลิตซ้ำดำรงอยู่ในบริบททางวัฒนธรรมและความสัมพันธ์ทางอำนาจอย่างไร, ประสบการณ์และความทุกข์ของผู้ถูกกระทำเป็นผลของชุมชนที่ให้ความหมายของความรุนแรงอย่างไร.

มีผลการวิจัยแสดงว่ากระบวนการการเกิดความรุนแรงซ้ำซากในครอบครัวทำให้เกิดการตอบโต้ของผู้หญิงที่ถูกกระทำ ความรุนแรงที่สังคมตัดสินว่าไม่ถูกต้องตามบรรทัดฐานของสังคมแต่เป็นหนทางเดียวที่ปัจเจกจะตอบโต้ได้ภายใต้เงื่อนไขเชิงโครงสร้างทางอำนาจที่กดทับอยู่. การวิจัยครั้งนี้จึงต้องการแสดงว่า รูปแบบการตอบโต้ต่อความรุนแรงของปัจเจกที่เกิดขึ้นจะอยู่ภายใต้เงื่อนไขของบริบทความรุนแรงซึ่งอาจทำให้เกิดการตอบโต้ที่สังคมตัดสินว่าไม่ถูกต้องตามบรรทัดฐานของสังคมแต่อาจเป็นหนทางเดียวที่ปัจเจกจะตอบโต้ได้ภายใต้เงื่อนไขนั้น.

คำสำคัญ: ความรุนแรงในครอบครัว, ความรุนแรงซ้ำซาก, การต่อต้านชัดเจน, ผู้หญิงชายขอบ

Abstract

A Flower in the Storm: A Case Study of a Woman Who Faced Repeated Family Violence
Bussabong Wisetpholchai*

**Naklua Health Promotion Hospital, Prasamutchedi District, Samut Prakan Province*

The purpose of this qualitative research study was to explore the incidence of repeated violence and patterns of resistance. The main data were collected from in-depth interviews, participatory observation and a document review. The research questions were: (a) what is the context of the cultural and power relationships in which the repeated violence exists, and (b) how is the meaning of the experience and the suffering of the abused the fault of the community?

It was found that the process of repetitious violence in the family caused resistance to social norms, but it was the only way that the individual could have reacted in view of the power structure.

The findings reveal the patterns of resistance that occurred under the terms of the context of violence that went against the social norms; it might be the only way that the individual could have reacted under such conditions.

Key words: *domestic violence, repeated of violence, resistance, marginal woman*

*โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลนาเกลือ, อำเภอพระสมุทรเจดีย์, จังหวัดสมุทรปราการ

ภูมิหลังและเหตุผล

ค ครอบครัวยุคใหม่คือสถานที่ที่ปลอดภัยที่สุดสำหรับผู้หญิงหรือไม่ คำถามนี้ยังคงเป็นคำถามที่ปราศจากคำตอบอยู่ในสภาพสังคมที่ยังคงมีการใช้ความรุนแรงเป็นเครื่องมืออยู่เช่นนี้

ความรุนแรงในครอบครัว เป็นคำรวมของปรากฏการณ์ของการใช้กำลังประทุษร้ายต่อจิตใจ และร่างกาย ต่อเพศ ชีวิต เสรีภาพ หรือกระทำด้วยประการใดๆ อันไม่เป็นธรรม เกิดจากปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจในครอบครัวที่ฝ่ายหนึ่งต้องการอำนาจควบคุมหรือให้ได้รับการยอมรับจากอีกฝ่ายหนึ่ง โดยการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจควบคุมนั้นเป็นเหตุให้อีกฝ่ายได้รับอันตรายแก่ชีวิตร่างกายหรือจิตใจ^(๑) ความรุนแรงในครอบครัวเหล่านี้มีผลกระทบต่อสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจของผู้ถูกกระทำ ระดับความรุนแรงที่เกิดขึ้นนั้นมีตั้งแต่บาดเจ็บจนถึงเสียชีวิต

จากการศึกษาที่มีการสำรวจทั่วโลกโดยการรวบรวมข้อมูลขององค์การอนามัยโลก^(๒) พบว่า ผู้หญิงประมาณร้อยละ ๒๐-๕๐ เคยมีประสบการณ์ถูกทำร้ายทุบตีทางกายทั้งในประเทศกลุ่มพัฒนา กำลังพัฒนาหรือด้อยพัฒนา

สำหรับในประเทศไทยนั้น ทั้งขนาดของปัญหาและสถานการณ์ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ได้ทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ จากการรวบรวมข่าวหนังสือพิมพ์รายวัน ๕ ฉบับ ระหว่าง พ.ศ.๒๕๔๓ - ๒๕๔๔ ของมูลนิธิเพื่อนหญิง พบว่าสามีฆ่าภรรยา ใน พ.ศ.๒๕๔๓ จำนวน ๓๐ ราย, ใน พ.ศ.๒๕๔๔ จำนวน ๖๐ ราย และใน พ.ศ. ๒๕๔๗ พบการใช้ความรุนแรงในครอบครัวถึง ๒๙๕ กรณี เป็นการฆาตกรรมถึง ๑๖๙ กรณี หรือร้อยละ ๘๑ ของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น^(๓)

มีงานวิจัยจำนวนมากที่พยายามศึกษาถึงสาเหตุและรูปแบบของความรุนแรงในครอบครัวเพื่อหาคำอธิบายถึงปรากฏการณ์นี้ เช่น Gelles^(๔) ได้สรุปถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวเช่น วัฏจักรความรุนแรง ซึ่งเป็นการถ่ายทอดความรุนแรงภายในครอบครัวจากรุ่นหนึ่งไปอีกรุ่นหนึ่งจากสาเหตุสถานะทางสังคมและรายได้ที่บีบคั้น^(๕)

แต่คำอธิบายเหล่านี้ก็ยังไม่สามารถทำให้เกิดความ

เข้าใจถึงความรุนแรงซ้ำซากที่เกิดขึ้นในครอบครัวได้ การที่สังคมไม่สามารถเข้าใจกระบวนการเกิดการกระทำ ความรุนแรงซ้ำซากในครอบครัวอย่างแท้จริงเป็นเหตุผลหนึ่งที่ส่งผลให้ความพยายามในการช่วยเหลือผู้ที่ประสบปัญหาเหล่านี้ยังไม่ประสบความสำเร็จ การละเลยในการทำความเข้าใจกับบริบทของชุมชนและโครงสร้างอำนาจต่างๆที่ครอบงำต่อผู้หญิงเหล่านี้ทำให้ยังคงมีความรุนแรงและกระบวนการผลิตซ้ำของความรุนแรงเกิดขึ้น ด้วยสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาถึงการผลิตซ้ำของความรุนแรงและรูปแบบการต่อต้านขัดขืนของผู้ถูกกระทำโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

๑. ศึกษาโครงสร้างทางอำนาจของสังคมและบริบทของสังคมที่เอื้อต่อการผลิตซ้ำความรุนแรงในครอบครัว

๒. ความเข้าใจถึงมุมมองและประสบการณ์ของผู้หญิงที่กลายเป็นคนชายขอบและถูกกระทำ ความรุนแรงซ้ำๆ ในรูปแบบต่างๆจากครอบครัวและชุมชน

๓. ศึกษาวิถีชีวิต วิธีการเผชิญความรุนแรงและรูปแบบของการตอบโต้ความรุนแรงของผู้หญิงที่ถูกกระทำ อันจะนำไปสู่กระบวนการเยียวยาผู้หญิงเหล่านี้ได้อย่างเหมาะสมกับบริบทต่างๆต่อไป

ระเบียบวิธีวิจัย

ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพโดยผู้วิจัยเข้าไปเก็บข้อมูลในชุมชน สัปดาห์ละ ๒ วันตั้งแต่เดือนเมษายน ๒๕๕๑ - เดือนมกราคม ๒๕๕๒ รวมระยะเวลาทั้งสิ้น ๑๐ เดือน โดยกำหนดเลือกพื้นที่แบบเจาะจงเฉพาะเจาะจง เพราะเป็นชุมชนที่มีความชัดเจนของโครงสร้างอำนาจที่คนในชุมชนมีต่างกัน และได้เลือกกรณีศึกษาที่ถูกกระทำ ความรุนแรงในรูปแบบต่างๆซ้ำซากทั้งจากครอบครัวและชุมชนที่ชัดเจนและมีการตอบโต้ต่อความรุนแรงที่เกิดขึ้น ทำการเก็บข้อมูลจากการรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะลึกผู้เกี่ยวข้อง การสังเกตแบบมีส่วนร่วมในเหตุการณ์สำคัญต่างๆในชุมชน และศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง. นำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลโดยพิจารณาจากข้อค้นพบเบื้องต้นกับคำถามวิจัยและแนวคิดทฤษฎี สรุปแนวคิดที่

ได้จากการตีความ พิจารณาบทพรรณนาของสามองค์ประกอบ กลับไปกลับมา. หลังจากนั้นจึงวิเคราะห์หลังภาคสนามเพื่อสรุปประเด็นและตอบคำถามการวิจัย นำเสนอผลการวิจัยเชิงพรรณนาวิเคราะห์ทางสังคมศาสตร์ โดยใช้เรื่องเล่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูลและนำเสนอผลการวิจัยเพื่อให้ผู้อ่านงานวิจัยสามารถเข้าใจในข้อค้นพบของงานวิจัยได้อย่างลึกซึ้งและชัดเจน (ชื่อบุคคลและสถานที่ทั้งหมดในงานวิจัยเป็นชื่อสมมุติเพื่อรักษาความลับของแหล่งข้อมูล).

ผลการศึกษา

จากกรณีศึกษาผ่านมุมมองประสบการณ์ของผู้หญิงที่ถูกกระทำความรุนแรงซ้ำซากในครอบครัว มีข้อค้นพบที่สำคัญ ๒ ประเด็นคือ

๑. กระบวนการที่ทำให้ผู้หญิงคนหนึ่งถูกกระทำความรุนแรงในรูปแบบต่างๆจากครอบครัวและชุมชน

กระบวนการผลิตซ้ำความรุนแรง โครงสร้างทางอำนาจระบบอุปถัมภ์หรือวัฒนธรรมลูกพี่ ลูกพี่กรรมกรเคลียร์ และความเป็นคนชายขอบ ที่ก่อให้เกิดรูปแบบการตอบโต้ของผู้ที่ไร้ทางสู้ที่สังคมมองว่าละเมิดบรรทัดฐานที่ถูกต้องของสังคม โดยเล่าผ่านชีวิตของล้นทมและสามีทั้ง ๓ อธิบายผ่านสถานการณ์ที่เกิดขึ้นและผ่านมุมมองของล้นทม.

ล้นทมเกิดที่โคราชเป็นลูกคนเล็กมีพี่น้อง ๑๑ คน พ่อเป็นคนจีนมีเมีย ๒ คนเป็นพี่น้องกัน. ล้นทมเป็นลูกที่เกิดจากเมียคนที่ ๒ ซึ่งเป็นน้องของเมียหลวง. ในวัยเด็กที่บ้านมีนา ๑๔ ไร่ ฐานะปานกลางแม่ไม่ร่ำรวยแต่ไม่เคยอดอยาก. พ่อแม่เป็นคนขยันและดี. ล้นทมเป็นเด็กไม่สนใจเรียนชอบหนีเที่ยว และมักหนีเรียนไปหาปลากับพี่ชายคนรองเพราะไม่ชอบเรียนหนังสือมักโดนพ่อตีบ่อยๆ. เมื่ออายุ ๑๓ ปีเริ่มตีแม่หลังจากการลองชิมเหล้าให้พี่ชายซึ่งดื่มเหล้าเถื่อนขาย. ล้นทมเล่าว่า

“พี่ชายคนรองเขาดื่มเหล้าขายแต่เขาไม่ลองชิมเองเพราะจะเมาก่อนดื่มเสร็จ เขาก็เลยให้หนูเป็นคนชิมรส ชิมไปชิมมาเลยติด แรกๆก็แค่อยากลองชิม อยากลองเมา รู้สึกว่าคนกินเหล้าเป็นคนอารมณ์ดีมีความสุข แต่หลังๆไม่กินแล้วหงุดหงิดทำอะไรไม่ได้. หนูว่าหนูติดเหล้ามาตั้งแต่อายุ ๑๔ ได้มั้ง หนู

ไม่รู้สึกอะไรกับการติดเหล้าเพราะหนูว่าเป็นเรื่องธรรมดาใครๆ เขาก็กินกัน”.

ล้นทมหนีออกจากบ้านที่โคราชตอนอายุ ๑๔ ปีเพราะทำเงินที่ไปรับจ้างหักข้าวโพดจำนวน ๓๐๐ บาทหาย จึงโดนพ่อตีด้วยหวายเส้นเท่าแขนเด็ก จนเธอลุกเดินไม่ได้เป็นสัปดาห์ เลยหนีมาอยู่กับญาติที่สะพานควาย เบื่อพ่อด้วย ซี้เกียจเรียนหนังสือด้วย.

เมื่อล้นทมหนีมาอยู่สะพานควายช่วยญาติขายของได้ประมาณ ๓ เดือน ญาติซึ่งเป็นอาได้ให้ไปทำงานบ้านที่บ้านของคนี่ล้นทมเรียกว่า “คุณนาย” โดยล้นทมให้ข้อมูลว่า

“อ๊วย เขาแต่งตัวสวยใส่ทองเต็มตัวพูดจาเพราะ”

ล้นทมทำงานเป็นเด็กรับใช้ได้เงินเดือน ๑๕๐ บาท แต่อยู่ได้ไม่นานก็โดนหลานชายคุณนายปล้ำโดยคุณนายก็รู้แต่ไม่ห้ามปรามและล้นทมเองก็ไม่สามารถป้องกันตัวได้ ล้นทมไม่ไปแจ้งความเพราะ

“หนูนะเด็กหนีออกจากบ้านมาเป็นคนใช้เขา แล้วคุณนายนะเป็นใคร หนูเป็นใคร ใครเขาจะสนใจมาช่วยหนู หนูเลยขโมยทองมันซะเลยแล้วหนีออกมา. เรามันคนจนเสียเปรียบเขาทั้งชั้นทั้งห้องอยู่แล้ว. ที่นั่นมันจะเอาตำรวจจับหนูก็เลยหนีไปกับเพื่อนที่สลัมคลองเตย. อาหนูที่สะพานควายก็บอกว่าหนูมันใจแตก อะไรที่หนูทำเขาไม่รับผิดชอบ”.

ล้นทมไปอยู่ที่สลัมคลองเตยกับเพื่อนสักพักก็เบื่อ จึงออกจากคลองเตยมาอยู่กับยายแท้ๆที่แต่งงานใหม่กับคนมอญบางขุนเทียน และประกอบอาชีพทำวังกุง. ยายส่งให้เรียนหนังสือแต่ล้นทมก็ไม่เรียน.

“ตอนนั้นใจแตกแล้ว อยากจะเที่ยวอย่างเดียว ไม่อยากเรียน เมื่อนึกได้ก็สายไปแล้ว บ้านก็ไม่อยากกลับ เพราะกลัวพ่อตี อีกอย่างหนูติดเหล้าแล้วด้วย”.

ยายตายตอนล้นทมอายุ ๑๗ ปี เพราะตรอมใจที่โดนโกงที่ทำกิน ๑๕ ไร่แถบบางขุนเทียนที่ตอนนั้นราคาไร่ละ ๕ ล้านไปในราคาห้าหมื่นบาท โดยยายติดเงินค่าหมากพลูจำนวน ๓๐๐ บาท แล้วเจ้าหนี้ให้ประทับนิ้วมือในกระดาษที่บอกว่าเป็นใบใช้หนี้ยายที่อ่านหนังสือไม่ออกจึงต้องเสียที่ทำกิน ๑๕ ไร่ไป เหตุการณ์นี้เกิดเมื่อ ๓๐ ปีที่แล้ว.

การที่ล้นทมถูกหลานชายคุณนายใช้ความเป็นผู้มีอำนาจมากกว่าข่มขืน ดูเหมือนว่าคนไร้บ้าน ไร้อำนาจเช่นล้นทมจะหมดหนทางต่อสู้แล้ว แต่เธอก็มีได้คือโรราบต่อความรุนแรงนั้น เธอได้ใช้วิธีการที่ James C. Scott^(๕) สะท้อนว่าเป็นอาวุธของผู้ไร้อำนาจ คือการใช้ “กลวิธีการต่อต้านประจำวัน” เช่น การซุบซิบ นินทา, การเก็บผลประโยชน์จากการทำงาน, การลักขโมย ซึ่งเป็นวิธีการต่อสู้ที่ไม่ได้มีการสั่งสอนมาอย่างเป็นระบบว่าเมื่อเผชิญปัญหาเช่นนี้ควรตอบโต้แบบนี้ แต่เป็นการต่อสู้เพื่อเอาตัวรอดตามสถานการณ์และโอกาสเฉพาะเบื้องหน้าของผู้ไร้อำนาจที่จะฉกฉวยเพื่อตอบโต้ได้ เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าปัจเจกชนที่แม้อูเหมือนไร้ทางต่อสู้แล้วก็มีได้งมือองเท้าเป็นฝ่ายถูกกระทำเพียงฝ่ายเดียว แต่พยายามดิ้นรนแสวงหาทางต่อสู้แม้ว่าวิธีการนั้นดูเหมือนว่าไม่ใช่วิธีการต่อสู้ที่ถูกต้องก็ตาม^(๕) นอกจากนี้ ความไม่เท่าเทียมกันของความรู้ในภาษาที่ทำให้เกิดการโกงที่ดินของยายของล้นทมเพราะยายไม่สามารถอธิบายความจริงในบริบทของกฎหมายในเชิงภาษาทางการได้ เหมือนดังข้อค้นพบของโกมาต^(๖) ที่ได้ชี้ให้เห็นว่าภาษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทำให้เป็นชายขอบ. การไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ไม่ได้หมายถึงการไร้ความสามารถในการอ่านหรือเขียนเท่านั้น แต่ยังหมายถึงการไร้สมรรถภาพในการกล่าวอ้างว่าสิ่งใดคือความจริงด้วย^(๖).

เมื่อยายตายล้นทมซึ่งตอนนั้นไม่มีที่พึ่งจึงแต่งงานครั้งแรกเมื่ออายุ ๑๘ ปี อยู่กินกันได้ ๑ ปี ขณะกำลังตั้งท้องได้ ๖ เดือน ล้นทมก็กลายเป็นแม่ม่ายสามิตายเพราะโดนเรือชน. เมื่อคลอดลูกสาวคนแรกแล้วแม่สามิตก็ไล่ล้นทมออกจากบ้าน. เมื่อออกมาจากบ้านสามิตคนแรกได้ ๕ เดือนล้นทมก็ได้มาเจอกับลุงใจสามิตคนที่สอง ล้นทมเล่าถึงการแต่งงานครั้งที่สองของตนกับลุงใจว่า

“หนูเจอพี่ใจเพราะหนูไปรับจ้างเฝ้าวัง แล้วพี่ใจเข้ามาเฝ้าวังตรงกันข้ามมีคลองกั้นตรงกลาง เขาว่ายน้ำมาจิบทุกวันตอนนั้นหนูอายุ ๒๔ ปี พี่ใจอายุ ๓๖ ปีไม่เคยมีเมียมาก่อน รู้จักกันประมาณ ๓ เดือนก็มาอยู่ด้วย”.

แม้จะพบชีวิตใหม่ที่มีความสุขขึ้นแต่ล้นทมก็เลิกเล่าไม่ได้ ลุงใจไม่ให้อีกก็แอบว่ายน้ำข้ามคลองไปซื้อหมากกินแล้วซ่อนขวด

ไว้ริมตลิ่ง ล้นทมต้องกินเหล้าทุกวัน วันละสิบบาทเป็นอย่างน้อย แต่ถ้างูใจไม่อยู่และมีเงินมากก็จะกินถึง ๑-๒ ขวด.

ตัวลุงใจนั้น แม่ไม่ให้เมียกินเหล้าแต่ตนเองกลับเป็นคนที่ชอบกินเหล้าด้วย และเมื่อกินเหล้าแล้วนิสัยก็จะเปลี่ยนเป็นคนขี้โมโหและขี้หึงมากขึ้น. เมื่อเมาแล้วมักทะเลาะกับล้นทม แต่ก็ไม่ได้ทำร้ายกันรุนแรง ได้แต่ใช้วาจาต่อทอกัน.

ล้นทมอยู่กับลุงใจ ๖ ปีก็ตั้งท้องลูกคนที่ ๒ แล้วคลอดลูกออกมาเป็นผู้หญิงชื่อเพียงใจ (ปัจจุบันอายุ ๑๓ ปี). ลุงใจเลิกเฝ้าวังเพราะไปทะเลาะกับคนเฝ้าวังข้างๆ ลุงใจจึงไม่กลับไปเฝ้าวังอีก แต่ชอบลูกเมียมาอยู่บ้านตนเองในหมู่ ๒ หมู่บ้านคลองปลาโจน ที่ซึ่งญาติลุงใจรังเกียจล้นทม.

เมื่อมาอยู่ที่บ้านลุงใจ ล้นทมและลุงใจก็ไม่มีงานทำ. ล้นทมจึงไปรับกับข้าวมาเดินขายในหมู่บ้านได้กำไรวันละ ๘๐-๑๐๐ บาท แต่ล้นทมยังไม่เลิกดื่มเหล้าโดยครวนี้ไม่ได้กินเหล้าคนเดียวแต่ไปกินกับกลุ่มเพื่อนในหมู่บ้านแล้วเมามาก ลุงใจโกรธ จึงเริ่มมีการตบตีกันขึ้น.

ญาติของลุงใจนอกจากรังเกียจล้นทมแล้วยังร่วมทำร้ายล้นทมด้วย ล้นทมเล่าด้วยสีหน้าเรียบเฉยว่า

“มันเกลียดหนูทั้งบ้านแหละไม่ว่าหัวหงอก หัวดำ. ไร่หลานชายลุงใจมันก็เคยเตะหนูตกบ้าน ไล่หนูเหมือนหมูเหมือนหมา ผัวก็ไม่เคยช่วย. หนูเสียใจคนเป็นพ่อแม่เมียกัน แต่เวลาเขาเห็นญาติของเขาเตะหนู เขากลับยืนดูเฉยๆ เขาเป็นพ่อแต่เขาปกป้องหนูไม่ได้”.

ล้นทมบอกว่ายิ่งนานวันลุงใจก็ทำร้ายล้นทมรุนแรงขึ้นทุกที เพราะล้นทมเมื่อมาอยู่ในหมู่บ้านนานมากขึ้นก็ยิ่งกินเหล้ามากขึ้น ทุกครั้งที่ถูกลุงใจทำร้าย ล้นทมไม่เคยต่อสู้แต่กลับเป็นฝ่ายให้เหตุผลอันชอบธรรมในการที่ลุงใจทำร้ายตนด้วย.

“หนูไม่เคยโกรธพี่ใจที่ทำร้ายหนูเพราะหนูทำตัวไม่ดี ทำให้พ่ออายคน หนูกินเหล้าแล้วโดนพ่อทำร้ายก็สมควรแล้ว”.

เมื่อไม่มีรายได้ประจำ ล้นทมซึ่งต้องหาเงินซื้อเหล้าอย่างน้อยวันละ ๕๐ บาทก็เริ่มขโมยของในบ้านลุงใจไปขายเพื่อซื้อเหล้าลุงใจและญาติลุงใจก็ยิ่งทุบตีทำร้ายรังเกียจล้นทมมากขึ้น.

ในที่สุดล้นทมก็ทนการทำร้ายไม่ไหว เพราะโดนพี่ชายของลุงใจที่เมาเหล้าข่มขืน จึงหนีออกจากบ้านลุงใจไปอยู่บ้าน

ร้างในหมู่ ๓ หมู่บ้านปากน้ำไหล โดยทิ้งลูกสาวไว้ที่บ้านลุงใจ ซึ่งลั่นทมคิดว่าลุงใจรู้แต่ไม่ช่วยจึงน้อยใจมาก.

“หนูอยากให้มีผู้ชาย อยากให้มีผู้คุ้มครอง ขอแค่นี้แต่ผู้ทำไม่ได้”.

เมื่อลั่นทมหนีออกมาอยู่บ้านร้าง ลุงใจก็ตามมาแอบดู เมื่อเห็นลั่นทมเดินขอเงินคนเพื่อซื้อเหล้ากิน ก็จับตาดูอีก. ครั้งทีรุนแรงที่สุดคือลากลั่นทมไปทำร้ายในบ่อโคลน แต่หลังจากทำร้ายทุบตีก็จะค้างกับลั่นทมที่บ้านร้างด้วย. ทุกครั้งที่โดนลุงใจทำร้ายลั่นทมไม่เคยต่อสู้หรือร้องไห้ช่วยเพราะรู้ว่าตัวเองผิด. ชาวบ้านไม่เคยห้ามแต่มีคนช่วยหลังจากโดนทำร้ายแล้ว เช่นป่าสงวนป่าไปอาบน้ำหรือป่าเพียงให้อาศัยด้วย.

คนในชุมชนทะเลไทยบางคน แม้ไม่เห็นด้วยที่ลุงใจทุบตีเมียแต่ไม่เคยห้าม เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องผิวเมีย.

พวกทองชาวบ้านคนหนึ่งในกลุ่มบ้านปากน้ำไหลเล่าว่า

“ที่บ้านลุงใจรังเกียจลั่นทม เพราะลั่นทมเป็นคนชอบสังสรรค์ เวลากินเหล้าแล้วเจ้าชู้ เวลากินเหล้าแล้วมักมีผู้ชายมาติดพัน และลั่นทมมักไม่ปฏิเสธหรือต่อว่าเวลาโดนผู้ชายลวนลาม ทำให้ลุงใจซึ่งรักลั่นทมมากหึงหวง และญาติพี่น้องของลุงใจอับอายในความประพฤติของลั่นทมจึงรังเกียจ และมักทำร้ายลั่นทมโดยลุงใจก็ไม่ได้ห้ามทั้งที่การทำร้ายครั้งแรกๆ เกิดขึ้นในบ้านของลุงใจ”.

ป่าเพียงซึ่งเป็นคนในหมู่ ๒ ที่มีบ้านติดกับบ้านลุงใจเป็นเจ้าของบ้านที่ให้ลั่นทมมาอาศัยเวลาโดนสามีทำร้ายบอกว่าเป็นลั่นทมโดนลุงใจทำร้ายแล้วสงสาร ก็เลยให้อาศัยด้วย แต่จะว่าไปลุงใจทำร้ายก็มีเหตุผล. โดยส่วนตัวคิดว่าลุงใจเป็นคนดี แต่ที่ตีลั่นทมเพราะอายุความประพฤติของลั่นทม และเป็นธรรมชาติที่ผิวเมียตีกันเพราะเห็นผิวเมียตีกันมาเยอะตีกันแล้วก็ตีกัน. เมียที่ทำตัวดีแล้วโดนผัวตีก็มี แต่ไม่เคยห้าม เพราะคิดว่าเป็นธรรมชาติของเขา. ผู้หญิงแต่งงานแล้วเป็นสมบัติของผัว ชาวบ้านยุ่งไม่ได้ ถ้าอยู่กันแล้วไม่ดีก็เป็นเวรกรรม. แต่กรณีลั่นทมเป็นการทำตัวเอง เพราะชอบกินเหล้าทำตัวไม่ดีจึงโดนทำร้าย.

แต่ความรุนแรงที่ฆ่าลั่นทมมากที่สุดคงเป็นเรื่องที่ลั่นทมโดนข่มขืนโดยคนในครอบครัวลุงใจ ซึ่งเป็นเรื่องที่รู้กัน

ในชุมชนแต่กลับได้รับการเพิกเฉย เนื่องจากชุมชนทะเลไทยมีโครงสร้างทางสังคมบางอย่างที่กดทับอยู่ จากบริบทและประวัติศาสตร์ของชุมชนทะเลไทยที่ก่อให้เกิดการแบ่งชนชั้นและกลไกการทำให้เกิดคนชายขอบในชุมชน.

บริบทและประวัติศาสตร์ของชุมชนทะเลไทย ชุมชนทะเลไทยเป็นชุมชนที่มีทุนทางสังคมคือระบบเครือญาติอันแน่นแฟ้นในชุมชนที่เกิดจากสภาพทางภูมิศาสตร์ในอดีตที่การเดินทางมาหมู่บ้านทำได้ยากลำบากด้วยการเดินทางทางน้ำเพียงทางเดียวทำให้ทะเลไทยกลายเป็นชุมชนปิดเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ไม่มีคนจากภายนอกมาตั้งถิ่นฐานมากนัก. คนในชุมชนสืบเชื้อสายมาจากสายตระกูลเพียงไม่มีก็สายตระกูลที่มีการส่งต่ออำนาจทางการเงินและการปกครองสายใยทางเครือญาติอันเหนียวแน่นต่อกันมา จนก่อให้เกิดวัฒนธรรมในพื้นที่เฉพาะที่กลายเป็นมายาคติแห่งต้นตอของความรุนแรงเชิงโครงสร้าง ดังเช่น **“วัฒนธรรมลูกพี่”**.

วัฒนธรรมลูกพี่ของชุมชนทะเลไทยจะประกอบด้วยคน ๒ กลุ่ม คือ ลูกพี่และลูกน้อง โดยแต่ละคนก็จะมีบทบาทของตนเองที่ชัดเจน. หน้าที่ของลูกพี่คือปกป้องคุ้มครอง ดูแลผลประโยชน์ลูกน้องของตนไม่ว่าจะเป็นเรื่องใด. นอกจากนี้การแบ่งพื้นที่ของลูกพี่ที่คุ้มครองนั้นก็ยังมีความชัดเจนที่จะไม่ข้ามเส้นสมมุติแห่งการแบ่งอำนาจกันโดยยึดหลักเส้นแบ่งหมู่บ้านตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน.

“วัฒนธรรมลูกพี่” เป็นสิ่งหนึ่งที่ทำให้เกิดความรุนแรงในชุมชนทะเลไทยเพราะหากพิจารณาให้ดีแล้วจะเห็นได้ว่า **“วัฒนธรรมลูกพี่”** ก็คือการแบ่งแยกคนเป็น ๒ กลุ่มที่ไม่มีความเท่าเทียมกัน. หากมองผิวเผินอาจรู้สึกว่าลูกพี่เป็นฝ่ายให้ ลูกน้องเป็นฝ่ายรับ แต่ในความเป็นจริงแล้วผู้ที่เป็ฝ่ายรับต้องมีสิ่งที่เรียกว่าหนี้บุญคุณที่ต้องตอบแทน นำไปสู่การแบ่งแยกคนในสังคมเป็นระดับเป็นชนชั้น จึงเป็นการง่ายที่คนจะสามารถกระทำความรุนแรงต่อผู้ด้อยกว่าโดยไม่รู้ลึกผิดสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องระบบอุปถัมภ์ ของ นิธิ เอียวศรีวงศ์^(๗) ที่อธิบายว่าระบบอุปถัมภ์ที่เกิดจากความไม่เท่าเทียมกันของการเข้าถึงทรัพยากรและทำให้ผู้อุปถัมภ์ยอมได้เปรียบผู้อยู่ใต้อุปถัมภ์.

เนื่องจากนายเหี่ยมเป็นลูกน้องที่มีลูกพี่ลูกน้อง ดังนั้น การข่มขืนล้นทมผู้ไม่มีใครปกป้องย่อมไม่ต้องรับการลงโทษใดๆ. นอกจากนี้วัฒนธรรมลูกพี่ลูกน้องก่อให้เกิดพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกันอย่างแยกไม่ออกและต่างส่งเสริมซึ่งกันและกันให้เกิดการผลิตซ้ำของโครงสร้างความรุนแรงคือพฤติกรรมการเคลียร์.

พฤติกรรมการเคลียร์ คือการที่ลูกน้องขอร้องให้ลูกพี่มาเจรจากับคู่กรณีเพื่อช่วยให้เรื่องของตนเองกระทำผิดสามารถแก้ไขได้โดยการให้ผลประโยชน์อื่นตอบแทนเพื่อแลกเปลี่ยนกับความผิดที่ตนกระทำ เช่นกรณีของลุงมาลัยที่โดนนายเดียดลูกเขยของป้าวงใช้มีดแทงเกือบ ๑๐ แผล เพราะจะเข้าไปช่วยป้าวงจากการโดนลูกเขยทำร้าย.

ป้าแสงเดือนเมียของลุงมาลัยเล่าให้ฟังว่า

“ไอ้เดียดมันโหดที่ป้าวงไปตำว่ามันกินเหล้าไม่เลี้ยงดูเมีย มันก็เลยตบป้าวง ลุงมาลัยเห็นก็ทนไม่ได้ก็เลยช่วย ไอ้เดียดมันก็แทงเอา ตีว่าไม่โดนที่ลำคอกแต่ลุงมาลัยเขาก็ต้องนอนโรงพยาบาลหลายวัน. ป้าณะตอนนั้นว่ายังไงก็เอาไอ้เดียดเข้าตะรางให้ได้ แต่พอตีผู้ใหญ่สมิงเขามาเคลียร์ให้ไอ้เดียด ป้าก็เลยต้องยอมรับเงินเขามาหมื่นหนึ่ง. เขาบอกว่ายังงั้นลุงมาลัยก็เจ็บไปแล้ว ถึงไอ้เดียดติดคุกลุงมาลัยก็ไม่หายเจ็บ แล้วไอ้เดียดมันก็เด็กผู้ใหญ่เขา ป้าก็เลยเกรงใจ”.

ป้าวงแม่ยายนายเดียดเล่าว่า

“พอทำไปแล้วไอ้เดียดมันก็กลัวติดตะราง มันเลยให้พ่อมันไปขอร้องผู้ใหญ่สมิงเพราะเขามีผู้ใหญ่สมิงเป็นลูกพี่กันอยู่. พอผู้ใหญ่เขาเคลียร์เรื่องก็เลยจบ บ้านเราก็ออย่างนี้แหละ มีเรื่องถ้ามีลูกพี่ที่เคลียร์ได้ ไอ้เดียดมันถึงไม่กลัวใครนี่จะตบเมีย ตบแม่ยายเมื่อไหร่ก็ได้ พอทำเลวลูกพี่เคลียร์ให้ก็จบ. ฝ่ายผู้ใหญ่เขาจะไม่ช่วยก็ไม่ได้เพราะเขามั่นคนมีบารมีลูกน้องมาขอร้องก็ต้องช่วย”.

เมื่อชุมชนทะเลไทยยอมรับพฤติกรรมการเคลียร์ว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ให้ความหมายต่อการยอมรับต่อความรุนแรงที่เกิดขึ้นว่าสามารถแก้ผิดให้เป็นถูกต้องได้ด้วยอำนาจเงินเสียแล้ว **พฤติกรรมการเคลียร์** ก็กลายเป็นรากเหง้าใหญ่ของการเกิดความรุนแรงซ้ำซากที่เกิดขึ้นในชุมชน เพราะผู้กระทำความรุนแรงมั่นใจว่าตนเองจะไม่ต้องรับโทษจากการกระทำความรุนแรง

หากตนเองมีอำนาจ มีลูกพี่ หรือมีเงินพอ นำมาสู่มาคาดคิดต่อเนื่องว่าอำนาจคือความถูกต้อง ความถูกต้องคืออำนาจ. การมีโครงสร้างอำนาจในชุมชนที่ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำในสังคม การที่สามารถผลิตซ้ำความผิดได้โดยไม่ต้องได้รับการลงโทษ ด้วยการใช้ประโยชน์จาก **วัฒนธรรมลูกพี่ และพฤติกรรมการเคลียร์** นี้ร่วมกับการครอบครองทุนทางสังคมที่แตกต่างกันก่อให้เกิดโครงสร้างเชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกัน เปิดโอกาสให้ความรุนแรงในรูปแบบต่างๆเกิดขึ้นกับผู้ที่มีทุนทางสังคมด้อยกว่าและได้รับการเพิกเฉยจากชุมชน.

นอกจากนี้การที่ชุมชนให้ความหมายของการโดนทำร้ายของล้นทมว่าเป็นเรื่องของพัวเมียชาวบ้านจึงไม่ยากยุ่ง ให้ความชอบธรรมต่อกระบวนการของการผลิตซ้ำความรุนแรงที่เกิดซ้ำซากกับล้นทมเพราะเธอเป็นผู้หญิงที่แหกคอกนอกรีตขึ้นมา ผิดศีลธรรม ไม่รักษานวลสงวนตัว สามีจึงต้องสั่งสอนร่วมกับการที่ชุมชนได้ยินยอมให้วาทกรรมวัฒนธรรมลูกพี่ และพฤติกรรมการเคลียร์เป็นส่วนหนึ่งของชุมชนไม่ว่าชุมชนจะรู้ตัวหรือไม่ก็ตาม.

โครงสร้างและเงื่อนไขเหล่านี้เองได้ก่อให้เกิดกระบวนการผลิตซ้ำความรุนแรงซ้ำซากต่อผู้หญิงชายขอบเช่นล้นทม.

ล้นทมทนต่อการทุบตีของลุงใจที่บ้านร้างได้ปีเศษ เธอก็แสวงหาหนทางใหม่ที่จะหนีจากการทุบตีนั้นโดยเลือกทางสายใหม่ที่เธอจะสามารถหนีจากความรุนแรงได้โดยไม่ต้องไปสู่อีกวงจรนรกหนึ่งแทน คือนายเหียบสามีคนที่ ๓ ที่อยู่ในหมู่ ๑ หมู่บ้านสมุทรใหญ่. ล้นทมเล่าถึงการพบกันว่า

“หนูเจอไอ้เหียบในวงเหล้า ตอนนั้นหนูหนีออกจากบ้านพี่ใจแล้ว รับจ้างขายแกงบ้างซื้อของบ้าง บางวันไม่มีตั้งค์แต่หัวเหล้าก็เดินขอเงินคนซื้อเหล้ากิน เจอไอ้เหียบมันมาหาเมียคนที่ ๔ ของมันที่ร้านค้าหมูเอง เคยเห็นหน้าอยู่แล้วเพราะเคยกินเหล้าวงเดียวกัน แต่ไม่สนิทกัน. ตอนนั้นไอ้เหียบมันยังหล่อ ขาว สูง มีตั้งค์เพราะขายยาบ้าเงินเยอะ. หนูยกมือไหว้บอกว่าพี่ขอตั้งค์กินเหล้าบ้าง มันให้มา ๑๐๐ บาท. หนูก็นึกในใจว่าคนอะไรหล่อแล้วยังใจดีอีก หนูก็ชอบไอ้เหียบด้วยคิดว่ามันใจดีแล้วตอนนั้นมันมีตั้งค์ พอมันชวนก็เลยไป

อยู่กับมัน. ตอนนั้นยังไม่เลิกกับพี่ใจเด็ดขาด พี่ใจเขาไปๆมาๆ. แต่พอพี่ใจรู้ว่าเขาก็กระตือรือร้นกับหนูก็เลยตาย ตอนนั้นหนูก็ยังอยู่ที่บ้านร้างหมู่ ๓ ก็เลยหนีไปอยู่หมู่ ๑ กับไอ้เหี้ยบ พี่ใจเขาจะได้ไม่กล้าไป เพราะมันคนละหมู่. แถวหมู่ ๑ พวกไอ้เหี้ยบมันเยอะกว่า”.

ประวัติของนายเหี้ยบนั้นแต่เดิมเป็นลูกคนมีฐานะคนหนึ่ง ในหมู่บ้านในสายตระกูลใหญ่ มีญาติพี่น้องจำนวนมากและมีลูกพี่คือ “ผู้ใหญ่มิ่ง” ซึ่งเป็นญาติห่างๆกัน. นายเหี้ยบแต่งงานมีเมียมีลูก ๑ คน. ต่อมาได้เข้าสู่วัยชราทั้งสัพพและชายทำให้เริ่มมีสติที่ไม่ปกติ ทำร้ายเมียคนแรกจนต้องหย่าขาดจากกัน. ต่อมาเพราะการที่เป็นคนมีหน้าตาดี สูง ขาว และมีเงินจึงมีเมียอีกหลายคนจนมาพบกับล้นทม ซึ่งช่วงที่พบกับล้นทมนั้นถือเป็นช่วงขาลงของนายเหี้ยบจากการที่เสพยาบ้ามาเป็นเวลานานทำให้เริ่มมีอาการทางประสาทมากขึ้น ไม่อาบน้ำ ตึ่มสุราเป็นประจำและชอบนอนข้างทาง และครอบครัวเริ่มรังเกียจและลดการให้เงินช่วยเหลือ. แต่ล้นทมเห็นแต่ภายนอกจึงตัดสินใจมาอยู่กับด้วย โดยล้นทมได้หย่าขาดจากลุงใจบนโรงพัก. ล้นทมเล่าถึงเหตุการณ์ตอนนั้นว่า

“ตอนนั้นหนูหนีออกจากบ้านลุงใจไปอยู่บ้านร้างหมู่ ๓ ยังไม่ได้ไปอยู่กับไอ้เหี้ยบเต็มตัว ลุงใจก็ยังตามมาทำร้ายอยู่เวลาเห็นหนูกินเหล้า. ช่วงนั้นหนูไม่มีดั่งค์แต่รับจ้างขายแกง โดยไปเอาแกงเขามาเรขายกำไรถุงละ ๕ บาท ๒๐ ถุงก็ ๑๐๐ บาทพอค่าเหล้า. พี่ใจแม้ว่าเขาเกลียดหนูที่กินเหล้าและไม่เคยส่งเสียให้ดั่งค์หนูใช้ แต่ก็ช่วยอุดหนุนซื้อแกงหนูตลอด. วันนั้นตอนเย็นพี่ใจเขาเอาดั่งค์ให้หนู ๔๐ บาทส่งแกงให้หนูไปส่งตอนเช้าก่อนเขาไปรับจ้าง แต่หนูมันเลวเอาดั่งค์เขาไปซื้อเหล้ากินหมด. ตอนเช้าพี่ใจเขาตามหาหนูจะเอากับข้าวเจอบอกกำลังนั่งกินเหล้าอยู่กับไอ้เหี้ยบเขาเลยเตะหนูกลางวงแล้วจิกผมลากหนูไปโรงพัก ไอ้เหี้ยบก็ตามไปด้วยเพราะพี่ใจไปเตะมันด้วย พอถึงโรงพักก็ให้หนูบอกต่อหน้าตำรวจว่าจะเลือกใคร”.

“หนูก็เลยบอกว่าเลือกไอ้เหี้ยบ มีผิวแล้วผิวคุ้มครองเราไม่ได้จะอยู่กับผิวทำไม พอหนูบอกว่าเลือกไอ้เหี้ยบ พี่ใจก็ตบหนุต่อหน้าตำรวจ แล้วก็ไป ตำรวจก็ไม่ช่วยหนู”.

ตั้งแต่นั้นมาล้นทมก็มาอาศัยอยู่กับนายเหี้ยบซึ่งไม่

สามารถพาล้นทมเข้าบ้านได้เช่นกันเพราะญาติพี่น้องนายเหี้ยบรังเกียจล้นทม. ถ้านายเหี้ยบคนเดียวญาติพี่น้องอนุญาตให้เข้าบ้าน แต่ถ้าล้นทมไปด้วยก็จะได้ไม่ได้รับอนุญาต. ดังนั้นล้นทมแม้มีสามีใหม่เป็นลูกคนมีฐานะก็ไม่ได้สบายแต่ตรงกันข้ามล้นทมต้องนอนข้างทางกับนายเหี้ยบ. ถ้าวินไหนนายเหี้ยบกลับบ้านล้นทมก็ต้องนอนข้างทางคนเดียว ไม่ใช่แต่แค่นั้น ล้นทมยังต้องหาเงินมาเลี้ยงเหล้านายเหี้ยบด้วย.

โดยป่าเพียงเล่าว่า

“อีนี่(ล้นทม)มันเวรกรรมอยู่กับไอ้ใจ ไอนั้นนิสัยดีแต่ก็ทุบตีตลอดเวลาไม่พอใจแถมปล่อยให้ญาติพี่น้องรังเกียจมันอีก. แต่ไอ้ใจก็ไม่เคยให้เมียหาเลี้ยงเวลามันจะเตะก็มีเหตุผล. แต่มาอยู่กับไอ้เหี้ยบไอนี้มันเตะไม่มีเหตุผลเวลานึกอยากตีก็ตีเวลาอยากเตะก็เตะโดยเฉพาะเวลาทิวา อีเมียก็หาเงินไปเอาเงินไปให้ไอ้เหี้ยบซื้อยาสูบเหล้าแดง”.

ล้นทมทนอยู่กับนายเหี้ยบด้วยเหตุผลว่า

“ทำใจได้ก็ตามมันมาแล้ว คิดว่าจะดีกว่าผิวเก่าก็ยิ่งหนักกว่า. พี่ใจเขาตี เตะหนุเวลาเห็นหนูกินเหล้า แต่ไอ้เหี้ยบมันเตะหนุเวลามันทิวา แล้วมันทิวาวันละ ๒-๓ ครั้ง. หนูก็ดได้แต่รับจ้างหาเงินให้มันแต่เวลามันกลับบ้านได้ดั่งค์มามันก็มาเลี้ยงเหล้าหนุ หนุจะไม่อยู่กับมันหนุก็นั่งเหงา. ตอนนั้นพี่ใจยังไม่ตายเวลาเขาหรือญาติเขาเห็นหนูที่ไหนก็ไล่เตะหนุเหมือนไล่เตะหมา. ถ้าอยู่กับไอ้เหี้ยบหนุก็ยังมีเพื่อน”.

จะเห็นว่าล้นทมพยายามที่จะแสวงหาหนทางแห่งการเอาตัวรอดในบริบทเช่นชุมชนทะเลไทยที่ดูจะตีบตันมีดิมิตไปทุกทิศทาง. เธอจึงเลือกหนทางที่จะให้ประโยชน์จากเส้นแบ่งแห่งอำนาจระหว่างหมู่บ้านโดยหนีจากอุ้งมือแห่งอำนาจของญาติลุงใจจากหมู่ ๒ ก้าวข้ามมาสู่อุ้งมืออำนาจของนายเหี้ยบหมู่ ๓ ที่ก็ดูเหมือนจะไม่ใช้การหลุดพ้นจากความรุนแรงแต่เป็นเพียงการเปลี่ยนผู้กระทำความรุนแรงเท่านั้น.

ขอฉันทศพผัวฉันทด้วย

ล้นทมอยู่กับนายเหี้ยบได้ ๕ ปี ลุงใจก็เสียชีวิตจากหัวใจล้มเหลว. ปีสุดท้ายก่อนลุงใจจะเสียชีวิต ทุกครั้งที่เห็นล้นทมลุงใจก็จะกินเหล้า และยังคงทำร้ายล้นทมทุกครั้งที่เห็น

ล้นทมกินเหล้าโดยจะตะและตบล้นทมทั้งๆที่ลุงใจไม่มีสิทธิแล้ว และแม้ว่าลุงใจไม่มีสิทธิแล้วแต่ล้นทมก็ยังไม่ต่อสู้อเหมือนเดิม ยังคงปล่อยให้ลุงใจทำร้าย. ช่วงนั้นจึงเป็นตอนที่ล้นทมโดนทำร้ายโดยทั้งสามี่เก่าและใหม่ โดยลุงใจจะทำร้ายล้นทมเวลาที่ล้นทมออกจากถิ่นของเหยียบคือเดินจากหมู่ ๑ มาซื้อของหมู่อื่น ถ้าลุงใจรู้ก็จะกินเหล้าให้เมาแล้วทำร้ายล้นทมซึ่งยอมให้ทำร้ายโดยไม่ต่อสู้อ. ส่วนเวลาอยู่กับเหยียบก็จะโดนเหยียบทำร้ายเป็นครั้งคราว แต่ก่อนลุงใจตายการทำร้ายของเหยียบยังไม่รุนแรงนัก.

ในวันที่ลุงใจตาย มีคนไปบอกล้นทมเมื่อล้นทมมาถึงก็เห็นล้นทมร้องไห้ตลอดเวลา. แต่ล้นทมไม่สามารถไปงานศพลุงใจได้ เนื่องจากญาติพี่น้องลุงใจไม่ให้ล้นทมเข้าไปในงาน. แต่ล้นทมเดินผ่านไปใกล้ศาลาก้โดนญาติลุงใจทำร้ายจนต้องมาทำแผลที่สถานเอนามัย แต่ล้นทมไม่เคยละความพยายาม. ตลอดงานศพลุงใจ ๕ วัน ล้นทมจะใส่ชุดดำเดินไปนั่งที่ป่าช้าด้านหลังศาลาที่ตั้งศพลุงใจเพื่อร่วมงานศพคนที่เธอรัก. ในวันสวดวันที่ ๓ ล้นทมหลบไม่พ้นโดนหลานชายลุงใจเตะขณะจะเดินเข้าไปช่วยล้างขามในงานศพ นายห้ามหลานชายลุงใจยังตะโกนด่าว่า

“อ๊ต้วช่วย มึงไม่ต้องมาช่วยงาน ทั้งติดเหล้าเอาผู้ชายไม่เลือก มางานศพทำให้ญาติกูช่วยหมด กูไม่นับญาติกับมึงหรอก”.

ป่าเพียงที่อยู่ในงานศพด้วยเล่าถึงเหตุการณ์ตอนนั้นว่า

“น้่งล้นทมมันก้มลงกราบที่ตีนไอ้ห้ามเลย ปากก็บอกว่าขอฉันช่วยงานศพผู้ฉันด้วยเถิด ขอแค่ช่วยล้างขามก็ได้ ยังไงพี่ใจก็ผู้ฉัน แต่ไอ้ห้ามมันไม่ฟัง ยังตามไปกระที่บออีก”.

โชคดีที่เนื่องจากเป็นในวัดจึงมีคนเข้าไปห้าม ล้นทมจึงไม่โดนทำร้ายมากนัก. แต่แม้ล้นทมจะโดนทำร้าย โดนไล่ วันต่อมาก็มีคนเห็นล้นทมไปอีก. จนถึงวันเผาศพเธอก็แต่งชุดดำเดินถือดอกไม้จันทน์ไปที่เมรุ เนื่องจากมีคนขอร้องญาติลุงใจว่าขอวันเผาลักวันให้ล้นทมได้มาเผาศพ. ญาติลุงใจจึงยินยอมแต่มีข้อแม้ว่าให้คนอื่นวางดอกไม้จันทน์ให้หมดก่อนจึงจะอนุญาตให้เธอเผา ล้นทมยืนรออย่างสงบอยู่หลังเมรุ รอจนทุกคนไปหมดแล้วเธอก็ได้เผาศพลุงใจ. มีคนเห็นเธอนั่งรออยู่หลังเมรุทั้งคืนแม้จนไม่มีควันไฟจากร่างกายที่มอดไหม้ของลุง

ใจออกจากปล่องเมรุแล้ว.

หลังจากลุงใจตาย ล้นทมก็ใช้เวลาส่วนใหญ่อาศัยในหมู่ ๑ กับนายเหยียบ. ตั้งแต่ล้นทมอยู่กับนายเหยียบ ไม่เคยมีสัปดาห้ไหนที่ไม่โดนทำร้าย ไม่มีสัปดาห้ไหนที่ล้นทมไม่ต้องไปทำแผล แต่ในระยะ ๑-๒ ปีที่ผ่านมาการทำร้ายนี้รุนแรงมากขึ้นโดยเฉพาะครั้งหลังที่ล้นทมโดนนายเหยียบตีตบข้างทางซึ่งสูงเกือบ ๑ เมตรจนทำให้ล้นทมแขนหักและเนื่องจากล้นทมเป็นคนต่างถิ่นที่ไม่มีบัตรประชาชน ทะเบียนบ้าน ทำให้ไม่มีสิทธิในการเข้ารับการรักษาพยาบาลโดยไม่ต้องจ่ายเงิน. แต่ด้วยความช่วยเหลือของหลายฝ่าย ล้นทมในปัจจุบันจึงมีบัตรทองใช้.

ในครั้งนั้นล้นทมหนีกลับมาหมู่ ๒ อาศัยบ้านป่าเพียงที่มีบ้านติดกับบ้านลุงใจทำให้นายเหยียบไม่กล้าข้ามเขตหมู่ ๑ เข้ามาในหมู่ ๒ แต่แล้วล้นทมก็โดนหลานลุงใจทำร้าย. ล้นทมทนอยู่ ๓ เดือนก็ทวนกลับไปให้นายเหยียบทำร้ายอีกโดย เหตุเกิดเพราะล้นทมไปยืนคุยกับผู้ชายแล้วนายเหยียบเห็นจึงจิกผมแล้วลากล้นทมมาที่สะพานตบตีพร้อมทั้งจิกผมลากไปตามพื้นจะจับล้นทมกดน้ำให้ตาย ล้นทมซึ่งเมาเหมือนกันได้ส่งเสียงร้องเรียกให้คนช่วยตลอดทาง. โชคดีที่ครั้งนี้แม้คนส่วนใหญ่จะเห็นว่าเป็นเรื่องผิดแต่ระดับความรุนแรงอาจถึงตายได้ จึงมีชาวบ้านที่เคยวางเฉยมาช่วยห้ามปราม ล้นทมจึงรอดมาได้พร้อมกับรอยฟกช้ำดำเขียว แผลแตกที่ศีรษะซึ่งต้องเย็บถึง ๗ เข็ม และแขนข้างขวาหัก. หลังจากเหตุการณ์ครั้งนี้ ล้นทมก็ไม่กลับไปหานายเหยียบอีกเลย.

ความรุนแรงที่กระทำซ้ำซากกับล้นทมโดยคนในครอบครัวของเธอเองเป็นความรุนแรงที่มีส่วนผลมาจากสาเหตุอันหลากหลาย ทั้งจากความรุนแรงเชิงวัฒนธรรมที่ดีตราผู้หญิงที่กระทำผิดบรรทัดฐานเช่นล้นทมทำให้สังคมให้ความสำคัญชอบธรรมกับผู้กระทำ ความรุนแรงต่อเธอ และเพิกเฉยต่อความรุนแรงนั้น และโครงสร้างบริบททางสังคมของชุมชนทะเลไทยที่มีวัฒนธรรมแห่งความไม่เท่าเทียมกันก่อให้เกิดการแบ่งชนชั้นของคนในสังคมที่หล่อเลี้ยงให้ความรุนแรงสามารถดำรงอยู่และกระทำซ้ำๆกับคนชายขอบชั้นล่างอย่างล้นทมท่ามกลางความเพิกเฉยของผู้ที่อยู่ภายใต้โครงสร้างแห่ง

มาภาคนี้.

คืนเดือนมืด ผู้หญิงขี้เมา และวงเหล้าข้างทาง

ชีวิตของล้นทมเมื่อหนีจากนายเหี้ยบ ยังโชคดีที่มีป่าเพียงเป็นที่พึ่งให้ที่พักอาศัยให้ล้นทมนอนบนพื้นบ้านหน้าบ้าน และล้นทมาก็อาศัยรับจ้างซื้อของ รับจ้างขายแกง แต่ที่ล้นทมยังเลิกไม่ได้คือการกินเหล้า เงินทุกบาทที่ล้นทมได้มาล้นทมจะเอาไปกินเหล้าจนหมด. ส่วนข่าวนั้นล้นทมสามารถขอที่วัดกินได้ เหมือนที่น้ำเกตุลูกป่าเพียงบอกว่

“ล้นทมมันอดข้าวได้แต่อดเหล้าไม่ได้. ตื่นเข้ามาคนอื่นเขาหาข้าวกิน แต่ล้นทมมันต้องหาเหล้ากินก่อน ไม่งั้นทำอะไรไม่ได้เลย”.

ล้นทมเองก็บอกว่

“ถ้าตื่นเข้ามา ยังไม่ล้างหน้าแปรงฟันเลย หนูต้องเดินไปกินเหล้าก่อน ๑๐ บาท ไม่งั้นทำอะไรไม่ได้ พอกินเหล้าแล้ว ๑๐ บาท ก็เอาแกงป่าจันทร์ไปเดินขาย. พอเที่ยงแกงหมด ก็เอาเงินค่าจ้าง ๕๐-๖๐ บาทไปกินเหล้าต่อ แล้วเดินไปวัดขอข้าวที่พระฉันเหลือที่วางไว้ตรงศาลามากิน. ตอนเย็นก็หา รับจ้างซื้อของมั่ง นวดป่าเพียงมั่ง พอได้ซั๊ก ๒๐ บาท ก็ไปกินเหล้ารอบเย็น”.

ชีวิตล้นทมในสายตาคอนในหมู่บ้านจึงไม่อาจปฏิเสธได้ว่าเป็นผู้หญิงติดเหล้าข้างถนนคนหนึ่ง โดยเฉพาะวันไหนถ้าล้นทมหาเงินซื้อเหล้าไม่ได้ก็จะไปขอเหล้ากินตามวงเหล้าของผู้ชายที่ตั้งวงข้างถนน ก็จะไม่โดนผู้ชายในวงเหล้าลวนลามแต่ล้นทมาก็มักจะทนเพื่อให้ได้กินเหล้า.

แล้ววันหนึ่งป่าเพียงก็ออกจากชุมชนทะเลไทยไปอยู่กับลูกชายในกรุงเทพฯ เพราะทะเลาะกับลูกสาว. ล้นทมที่อาศัยหน้าบ้านป่าเพียงนอนจึงโดนลูกสาวป่าเพียงไล่ให้ไปนอนที่อื่น ล้นที่นอนที่พอจะปกป้องคุ้มภัยได้ ล้นทมผู้หญิงขี้เมาจึงเร่ร่อนไปนอนข้างถนนอีกครั้ง โดยครั้งนี้ไม่มีนายเหี้ยบที่แม่ทำร้ายล้นทม แต่ถ้าล้นทมยังนอนข้างถนนกับนายเหี้ยบก็ไม่มีใครกล้ามาชมชื่นล้นทม. เมื่อล้นทมต้องนอนข้างถนนคนเดียว สิ่งที่เกิดกับล้นทมคือการโดนชมชื่นโดยผู้ชายที่กินเหล้าวงเดียวกับล้นทม โดยไม่มีใครให้การช่วยเหลือเพราะมองว่

ล้นทมให้ทำเอง.

ป่าจันทร์เจ้าของร้านขายแกงที่ให้ล้นทมไปเดินขายกล่าวถึงสิ่งที่เกิดขึ้นกับล้นทมว่

“มันเป็นผู้หญิงแล้วกินเหล้าก็เสียเปรียบเขาวันยังค่านะแหละยังมันไม่มีที่อยู่แน่นอนเที่ยวเร่ร่อนไปใครเขาก็ปล้ำมันได้”.

ป่าแดงเมียตาร้ายซึ่งเป็นตาแก่ขี้เมาประจำชุมชนทะเลไทยไม่โหมกเมื่อรู้ว่าตาร้ายไปหลับนอนกับล้นทม ซึ่งเมามาก ทั้งคู่ ต่าประจานล้นทมกลางตลาดว่

“ถ้าไรร้ายเป็นเอดส์ ต้องติดตามจากอีล้นทมแน่ ผู้หญิงอะไรมีผิวไม่รู้จักพอจะเอาให้หมดหมู่บ้านเลยหรือไง”.

ล้นทมนั้นไม่ได้ตอบโต้อะไร แต่พยายามหาที่นอนที่ปลอดภัยหลังเมาเหล้า แต่เนื่องจากชาวบ้านรังเกียจล้นทม และกลัวนายเหี้ยบจะมาอาละวาดตามล้นทม ล้นทมจึงไม่มีที่นอนที่ปลอดภัย การชมชื่นล้นทมที่นอกจากล้นทมจะโดนล่วงละเมิดทางร่างกายแล้ว ล้นทมยังโดนเมียของผู้ชายเหล้านั้นด่าว่ให้ทำสามีตนและเป็นแหล่งแพร่โรคเอดส์.

ล้นทมพูดถึงความรู้สึกตอนนั้นว่ “ถ้าดอนเมาก็ไม่ได้คิดอะไรหรอก แต่พอสร้างก็คิดว่ามันวรรกรรมอะไร ทำไม่มองไปทางไหนมันมืดไปหมดเหมือนกลางคืนที่เดือนมืดๆนะหมอ”.

ล้นทมผู้หญิงติดเหล้าเร่ร่อนนอนข้างถนนได้แต่มองหาแสงสว่างในความมืดนั้นว่าจะช่วยตัวเองได้อย่างไร แล้ววันหนึ่งเธอก็พบอาวุธที่จะต่อสู้กับความรุนแรงนี้.

อาวุธนี้เรียกว่า....อีตัว

ผู้ชายในชุมชนทะเลไทยที่พยายามปล้าล้นทมบ่อยๆนั้นจะใช้ช่วงเวลาที่ล้นทมกินเหล้าตอนเย็น ซึ่งถ้าวันใดล้นทมหาเงินได้มากเกิน ๑๐๐ บาทจากการรับจ้างเดินซื้อของหรือรับจ้างดูบ้าน วันนั้นจะเป็นวันที่ล้นทมเมามากเพราะมีเงินซื้อเหล้ากินมาก เธอจึงมักนอนหลับอยู่แถวถนนเส้นกลางตลาดข้างร้านเหล้า ที่ถ้าเป็นเวลากลางคืนจะเป็นเส้นทางที่มีคนผ่านไปมาน้อยและเป็นโอกาสให้ผู้ชายที่รอชมชื่นเธอ. แม้ว่าเธอจะพยายามต่อสู้แต่ด้วยความเมาพร้อมกับความเป็นผู้หญิงเธอจึงมักเป็นฝ่ายพ่ายแพ้เสมอ.

จนวันหนึ่งเธอก็คิดวิธีการตอบโต้ได้ ล้นทมเล่าถึงการ

ตัดสินใจขายตัวของเธอว่า

“ไม่รู้จะทำยังไง นอนตรงไหนก็มีคนตามไปปล้ำแล้วยังโดนเมียมันด่าประจานอีก บอกว่าหนูเป็นผู้หญิงร่าน บ้าผู้ชายชอบเรื่องอย่างว่า หนูบอกตรงๆว่าหนูไม่มีความรู้สึกตั้งแต่พี่ใจตายแล้ว. ตอนอยู่กับไอ้เหี้ยบก็ไม่มีรู้สึกอะไร แต่อยากมีเพื่อน เพราะหนูเหงาเท่านั้นเอง หนูไม่เคยให้ทำใคร หนูก็พยายามหาที่นอนที่ไม่มีใครเห็นแล้วแต่ก็ยังโดนอีก หนูก็เลยคิดว่าเอาวะ ยังไงก็โดนปล้ำเสียฟรีๆ ลูพี่ชายตัวมันซะเลย ยังได้เงินดูสิว่าถ้าขายแล้วยังมีหน้าไหนมาปล้ำอีก”.

ครั้งแรกที่ล้นทมใช้วิธีการตอบโต้การข่มขืนด้วยการขายตัวคือวันที่นายกล้าขี่เม้าอดิตนักมวยจะปล้ำเธอ วันนั้นล้นทมนั่งกินเหล้าอยู่คนเดียวตรงหน้าร้านน้ำปลาในช่วงตอนเย็นประมาณ ๑ ทุ่มเนื่องจากเป็นวันที่มีอากาศร้อน จึงยังมีชาวบ้านเปิดประตูบ้านรับลมอยู่หลายหลัง.

น้ำปลาเจ้าของร้านเหล้าเล่าให้ผู้วิจัยฟังว่า

“วันนั้นอากาศร้อนถึงมืดแล้วแต่คนยังอยู่กันเต็มหน้าบ้านนั่งล้นทมมันก็เมาตามเคย ที่นี้ไอ้กล้าอยู่ดีๆ มันก็เดินมาลากแขนนั่งล้นทมชวนไปหลังป่า. นั่งล้นทมมันก็โวยวายบอกว่าอย่ามาลากกูไปปล้ำฟรีๆ เดี่ยวนี้กูขายตัวแล้วไม่มีตั้งค์ ๕๐ บาทไม่ต้องมายุ่งกับกู. ตอนแรกไอ้กล้ามันหัวเราะนึกว่านั่งล้นทมพูดเล่น พอนั่งล้นทมแหกปากหนักเข้า มันเลยปล่อยคงอายคนด้วย”.

ล้นทมพูดถึงเหตุการณ์ตอนนั้นว่า

“ไอ้กล้ามันเข้ามาลากให้ไปหลังป่ากับมัน มันจะลากหนูไปเอาอีกนั้นแหละ แต่หนูไม่ไหวแล้ว หนูก็เลยแหกปากบอกว่าหนูจะขายตัวแล้วไม่ให้เอาฟรีๆ มันก็เลยหยุด”.

ล้นทมตอบคำถามผู้วิจัยถึงเวลาที่ตัดสินใจนั้นว่า

“ถ้าพี่ถามว่าหนูคิดยังไงถึงทำอย่างนั้น หนูก็ตอบว่าไม่ได้คิดเพราะมันไม่รู้จะคิดยังไง รู้แต่ว่าหนูทนให้มันปล้ำไม่ไหวแล้วก็เลยขายตัวซะเลย”.

จากผู้หญิงขี่เม้าประจำหมู่บ้านล้นทมจึงกลายเป็นผู้หญิงขายตัวครั้งละ ๕๐ บาทแทน โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ที่มีชาวบ้านจำนวนมากเห็นเหตุการณ์ไถ่ถอนนายกล้าซึ่งถ้าปล้ำกระหริ่งเสียศักดิ์ศรีมากกว่าผู้หญิงขี่เม้า จึงทำให้อาวุธที่ใช้ในการ

ตอบโต้ครั้งแรกนี้มีประสิทธิภาพสมกับเป็นอาวุธที่เธอเลือกใช้. แม้ว่าหากมองจากบรรทัดฐานของสังคมแล้ว การตอบโต้แบบนี้คงไม่มีใครยอมรับได้แต่มันก็เป็นวิธีการที่ได้ผลสำหรับล้นทม เพราะเมื่อล้นทมแสดงตัวว่า หากต้องการนอนกับเธอต้องมีการจ่ายเงินค่าตัว ผู้ชายที่มาปล้ำเธอถ้าไม่มีเงินก็ไม่สามารถมาล้นทมนอนกับเธอได้ และแม้มีเงินคิดจะมารับบริการจากเธอ ผู้ชายเหล่านี้ก็เสี่ยงต่อการโดนเมียของตนเองด่าประจาน เพราะเมื่อล้นทมขายบริการแล้ว คนผิวย่อมเป็นสามีของหญิงเหล่านั้นที่ยอมเสียเงินมาซื้อบริการของเธอเอง. เป้าหมายของการด่าประจานจึงเปลี่ยนจากล้นทมไปเป็นบรรดาสามีทั้งหลายที่ยอมเสียเงินมาซื้อบริการ.

ดังเช่นที่สามีด่าสามีของตนเองกลางตลาดเมื่อสามีไปใช้บริการล้นทมว่า

“ไอ้หน้า.....เมาเหล้ามั่วไม่เลือก เมื่อก่อนนั่งล้นทมมันให้เอาฟรีๆเพราะมันอยาก...ก็ไปตามด่านั่งล้นทมมัน นี่มันขายตัวแล้วยังตามไปนอนกับมัน คราวนี้.....ต้องด่ามึงแทน”.

ล้นทมได้ใช้วิธีสร้างอัตลักษณ์ของตนเองใหม่จากผู้หญิงขี่เม้า เจ้าชู้ใจง่ายให้กลายเป็นโสเภณีที่คนทั่วไปได้ติตราประทับว่าเป็นผู้หญิงไม่ดี เป็นแหล่งแพร่เชื้อเอดส์ เพื่อป้องกันตนเองจากการโดนข่มขืนขณะที่สตรีนิยมกลุ่มต่อต้านการค้าประเวณีกล่าวว่าโสเภณีส่วนใหญ่จำเป็นต้องทำงานนี้เพื่อแลกค่าตอบแทนในการดำรงชีพ ทำให้ผู้หญิงต้องยอมมีเช็ชท์กับคนแปลกหน้าเพื่อแลกกับเงิน^(๘).

แต่ในกรณีของล้นทม แผนการที่ทำให้ล้นทมตัดสินใจประกาศตนเป็นผู้หญิงขายตัวไม่ใช่เรื่องเศรษฐกิจ แต่เป็นการที่เธอได้เลือกที่จะใช้อัตลักษณ์ของโสเภณีเพื่อตอบโต้ต่อสังคมที่กดทับและผลิตซ้ำความรุนแรงในรูปแบบต่างๆต่อเธอ เป็นการแปรทวนทางสังคมสุดท้ายที่เธอยังเหลืออยู่นั้นคือร่างกายของเธอเองออกมาเป็นอาวุธที่จะต่อสู้กับความรุนแรงที่เธอต่อสู้อย่างโดดเดี่ยว และถ้าจะมองในแง่ผลลัพธ์แล้วก็นับได้ว่าวิธีการของล้นทมประสบความสำเร็จ.

จากการศึกษาข้างต้นนำมาสู่ข้อค้นพบประการที่ ๒ คือ

๒. รูปแบบการตอบโต้ต่อความรุนแรงและวิธีเผชิญความรุนแรงของผู้หญิงที่ถูกกระทำ การตอบโต้ของล้นทมมีประเด็น

ที่น่าสนใจที่ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ได้ ๒ ประเด็นคือ

ประเด็นที่ ๑ การตอบโต้ของล้นทมเป็นการย้อนรอยวาทกรรมที่สังคมได้ให้ความหมายของผู้หญิงชายตัวไว้ว่าเป็นสิ่งอันตราย และผู้ชายที่ต้องการเข้าไปเกี่ยวข้องกับผู้หญิงชายตัวต้องผ่านการตัดสินใจที่จะซื้อหรือไม่ซื้อ ดังนั้นความผิดในการซื้อบริการจากผู้หญิงชายตัวจึงอยู่ที่ตัวผู้ชายเองที่ก้าวข้ามเส้นแห่งความปลอดภัยจากการมีเพศสัมพันธ์กับภรรยาของตนมาแสวงหาบริการทางเพศจากผู้หญิงชายตัวที่ต้องใช้เงินแลกเมื่อวาทกรรมของสังคมเป็นเช่นนี้ ผู้หญิงที่ไร้ทางสู้เช่นล้นทมที่เหลือทุนทางสังคมสูงสุดท้ายคือร่างกายของตนเองจึงใช้เป็นเครื่องมือที่จะย้อนรอยความผิดจากในอดีตที่เธอโดนข่มขืนโดยถูกกล่าวหาว่าเป็นฝ่ายยั่วผู้ชายเองตามที่เสียของผู้ชายเหล่านั้นต่อว่าเธอ กลายเป็นผู้ชายเหล่านั้นแล้วมาอยู่กับเธอเอง เพราะการมาอยู่กับผู้หญิงชายตัวเช่นล้นทมผ่านการตัดสินใจที่จะใช้เงินซื้อบริการจากเธอ เป็นการใช้ประโยชน์จากแนวคิดเรื่องการค้าประเวณีทั้งจากกลุ่มต่อต้านการค้าประเวณี และกลุ่มสนับสนุนสิทธิของโสเภณี ที่ว่าโสเภณีเป็นเหยื่อของอำนาจที่ไม่ยุติธรรมที่มากกำหนดชะตากรรมของผู้หญิง โดยที่ผู้ชายใช้เงินซื้อร่างกายของเธอ^(๓) โดยใช้สังคมที่ไม่ยุติธรรมต่อเธอให้ช่วยประณามและป้องกันเธอจากการข่มขืนโดยสังคมเองก็ไม่รู้ตัว ด้วยการเปลี่ยนอัตลักษณ์ของตัวเองจากล้นทมผู้หญิงขี้เมาใจง่ายที่ผู้ชายที่ข่มขืนเธอโยนความผิดให้เธอว่าเพราะเธอยั่วเองเพราะเธอชอบ กลายเป็นล้นทมผู้หญิงชายตัวที่ผู้ชายต้องจ่ายเงินซื้อบริการ นั่นหมายความว่าผู้ชายเหล่านั้นได้ผ่านการตัดสินใจของตนเองก่อนที่จะจ่ายเงินเพื่อซื้อบริการ ดังนั้นความผิดจึงเป็นของชายเหล่านั้น.

ประเด็นที่ ๒ ผู้หญิงไร้อำนาจไร้ทางสู้เช่นล้นทมที่ดูเหมือนไร้หนทางใดๆที่จะต่อสู้ แต่ในบางเงื่อนไขก็ยังสามารถตอบโต้ได้ ดังเช่นการตอบโต้ของล้นทม การตอบโต้ที่เกิดขึ้นสะท้อนว่ามนุษย์นั้นซับซ้อน มิติแห่งอำนาจและการตอบโต้ไม่ใช่คู่ขนานตรงข้ามกันและกันเท่านั้น ดังเช่นการตอบโต้ของล้นทมที่เป็นวิธีการที่ได้ผลในบริบทที่เธอเรียนรู้จากโครงสร้างนี้โดยใช้ประโยชน์จากอัตลักษณ์ความอันตรายของโสเภณี.

เหมือนดังที่ Mak Nia ผู้หญิงชาว Minangkubau ใช้วิธีการเปิดเผยอวัยวะเพศที่เป็นสัญลักษณ์ของสิ่งสกปรกในสังคมอิสลามเพื่อใช้สิ่งสกปรกนั้นตอบโต้ ต่อสู้ปกป้องตัวเองจากอำนาจทางชนชั้นอันเหนือกว่าของเพศชาย โดยใช้ประโยชน์จากความหมายของอวัยวะเพศว่าเป็นสิ่งสกปรก. การเปิดสิ่งสกปรกนี้ใส่ผู้ชายที่มีอำนาจเหนือกว่าเธอทุกด้านที่กำลังกระทำการใช้อำนาจต่อเธออย่างไม่ยุติธรรม จึงทำให้ชายเหล่านั้นสกปรกไปด้วย^(๑๐) เป็นการต่อสู้ที่ไม่ใช่การต่อต้านโดยตรง และสอดคล้องกับที่อานันท์ กาญจนพันธุ์^(๑๑) กล่าวว่า การตอบโต้ของคนชายขอบไม่ได้หมายความว่าเพียงการสร้างภาพที่เป็นด้านตรงข้ามแต่เป็นการดิ้นรนต่อสู้ในลักษณะต่างๆที่มีความหลากหลายและซับซ้อน.

กิตติกรรมประกาศ

ทีมพี่เลี้ยงนักวิจัยจากสำนักวิจัยสังคมและสุขภาพ โดยเฉพาะคุณมธุรส ศิริสฤทธิกุลได้กรุณาอุทิศเวลาเข้าร่วมติดตามพัฒนาการ นายแพทย์โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์ ผู้อำนวยการสำนักวิจัยสังคมและสุขภาพ ได้กรุณาเปิดโลกแห่งงานวิจัยคุณภาพให้ได้มองเห็นมิติแห่งชีวิตผู้คนอันชัดเจนหลากหลาย. คุณ "ล้นทม" ดอกไม้ในพายุได้กรุณาให้โอกาสเรียนรู้ชีวิตของเธอ.

เอกสารอ้างอิง

๑. วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล, อุทัยวรรณ แจ่มสุธี, อานาจ เนตยสุภา. การประเมินกระบวนการยุติธรรมในการคุ้มครองสวัสดิภาพบุคคลที่ได้รับความรุนแรงในครอบครัว. นนทบุรี: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข; ๒๕๔๖.
๒. จาก [http:// WWW.FINDLAW.COM](http://WWW.FINDLAW.COM)
๓. เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง "พ่อบ้านดี ครอบครัวเป็นสุข ของมูลนิธิเพื่อนหญิง วันที่ ๘ เม.ย. ๒๕๔๘.
๔. Gelles RJ. Myths about family violence. NJ: Prentice Hall. : 2000.
๕. Scott JC. Weapons of the weak, everyday forms of peasants' resistance. Baltimore: Yale Univ Press; 1985.
๖. โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์. Living on the edge: marginality and contestation in the Kui Communities of Northeast Thailand. Unpub-

lished Ph.D. dissertation, Harvard University: 1998.

๗. นิธิ เอียวศรีวงศ์. คำมีคม ว่าด้วย ภาษา วัฒนธรรม และอำนาจ. กรุงเทพมหานคร: มติชน; ๒๕๔๕.
๘. โสภิตา วีรกุลเทวัญ. การนำเสนอความเป็นตัวตนของหญิงบาร์เบียร์. เชียงใหม่: มูลนิธิผู้หญิง กฎหมายและการพัฒนาชนบท และ ศูนย์สตรีศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; ๒๕๔๖.

๑๐. Krier, Jennifer. Narrating Herself: Power and Gender in Minangkabau Woman's Tale of Conflict in Aihwa Ong and Michael G. Peletz. *Bewitching Women, Pious Men* University of California Press.; 1995.
๑๑. อานันท์ กาญจนพันธุ์. ทฤษฎีและวิธีวิทยาของการวิจัยทางวัฒนธรรม: ทะลุกับดักความคิดแบบคู่ตรงข้าม. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์; ๒๕๔๘.